

Schriftlezing: Johannes 10:1-21

Tekst: Zondag 21

Ps. 122:1,2,3

Ps. 71:8,9,13

Ps. 23:1,2,3

Lb. 316:1,2,3,4,5,6

Ps. 100:1,2,3,4

Gehouden te: Blokzijl, 23-08-09 (9.30 u.)

Gemeente van onze Heer Jezus Christus, broeders en zusters, jong en oud,

Waar vind je de kerk van Christus? Hier? Of ook daar?

Wie op zoek is naar de kerk van onze Heer Jezus Christus in deze wereld heeft wegwijzers nodig om haar te kunnen vinden. Herkenningspunten, waaraan zij te kennen is.

Je hebt een gids of een loods nodig om in de delta van kerken en stromingen de kerk van de Christus te herkennen en te vinden. Vooral wanneer je op knooppunten staat. Wanneer je kiezen moet en beslissingen moet nemen.

De kerkelijke wereld lijkt wel een doolhof. Waar moet je langs? Wijs me eens de goede weg. Waar vind ik vandaag de kerk van Christus?

Misschien bent u helemaal niet op zoek naar de kerk. En weet u precies waar de kerk van Christus te vinden is. Hier bijvoorbeeld. Gefeliciteerd, broeder, zuster. En prijs de Heer voor zijn genade, dat Christus u gevonden heeft. En dat u gelooft in hem en u laat delen in het heil, dat Hij verdiend heeft en aan zijn volk geeft. Maar klop u zelf niet op de borst in zelfverzekerdheid.

Waar vind je de kerk van Christus? Dat is ook een vraag voor u, evengoed als voor mij. We hebben blijvend goede wegwijzers nodig, herkenningspunten. Waaraan is Christus' kerk herkenbaar?

In artikel 29 van de Nederlandse Geloofsbelijdenis heeft de kerk zelf vanuit de Schrift een paar van die wegwijzers neergezet en geformuleerd. Wij noemen ze meestal de kenmerken van de ware kerk. Maar ook de kenmerken van de ware christenen vind je daar. Die zien we gemakkelijk over het hoofd in discussies over de kerk.

Wegwijzers als loods voor het schip van de kerk. Hulp om de weg te vinden, om de kerk te vinden. In een uiterst complexe situatie. In een wereld waarin veel imitatie van Christus en van de kerk te vinden is. En de kerkelijke situatie is in het begin van de 21e eeuw nog aanmerkelijk complexer dan in 1561, het jaar waarin Guido de Brès de Nederlandse Geloofsbelijdenis schreef.

Hij kon niet voorzien, hoe de kerk in Europa en de westerse wereld er zou uitzien meer dan 4 eeuwen later. Hij heeft het dus ook niet voor onze situatie geschreven. Hebben wij er dan niets meer aan in onze eeuw? En zouden we dit misschien beter kunnen voorbijlopen, als verouderd en niet meer actueel? Die conclusie is voorbarig en verkeerd. Maar overvragen van onze belijdenis is ook niet goed.

Onze belijdenis geeft ons hier niet meer, maar ook niet minder dan goede wegwijzers bij het vinden van Christus' kerk. Een goed hulpmiddel om in het geloof uit te

komen bij de katholieke (= algemene) kerk van de Heer Jezus Christus, waar bij voorbeeld artikel 27 NGB over spreekt.

We willen gebracht worden bij die ware kerk van onze Heer. En daarom verwijzen de wegwijzers ons naar Christus zelf. Naar hem, het hoofd van de kerk en de herder van de kerk. Want waar Hij is, door zijn woord en Geest, waar Hij geloofd wordt, daar is zijn kerk.

Waar vind je dus de kerk van Christus? Het antwoord op die vraag is het thema van deze preek.

“Je vindt de kerk op de schouder van de goede herder.”

1. Hij kent haar.
2. Hij roept haar.
3. Hij voedt haar.

1. Hij kent haar.

“Je vindt de kerk op de schouder van de goede Herder.” Dat zijn woorden van Maarten Luther. Ik trof ze aan in een boek van Christelijk Gereformeerde huize, getiteld ‘Liefde voor Gods kerk’.¹ Maar de vindplaats is niet zo belangrijk. Het gaat om de woorden zelf.

Zij geven een mooi beeld, dat ons helpen kan om de kerk van Christus te vinden. Luther brengt ons met die woorden in de directe omgeving van de Heer Jezus Christus. En bij de woorden van de Heer in Johannes 10, over de goede Herder. “Ik ben de goede herder,” zegt Jezus daar onder andere.

“Je vindt de kerk op de schouder van de goede Herder.” Je moet die woorden even proeven. Even in je gedachten laten omgaan. En proberen je daarbij iets voor te stellen. Je ziet dan een herdersfiguur voor je, die een schaap of een lammetje op zijn schouders draagt. Teer of misschien wel aangeschoten of gewond. Het kan op eigen pootjes niet meer verder.

De liefdevolle zorg van de herder voor zijn schaapje is haast tastbaar aanwezig in die woorden. De herder laat het dier niet vallen, van zijn leven niet. Zo kostbaar is het voor hem. Hij houdt van het lammetje. Het is helemaal van hem. En hij brengt het weer naar de stal. Of bij de kudde in grazige weiden en rustige wateren.

De kerk op de schouder van de goede herder. Zij steunt op hem. Hij heeft sterke schouders. Hij draagt haar. En zij zijn samen op weg, zij met hem, geleid en gedragen door die goede herder.

Waar de herder is, daar is de kudde. Waar de Heer Jezus Christus is, daar is de kerk. Want zij bestaat alleen door hem en in hem. Alleen in hem heeft zij haar bestaansrecht. De kerk is Christus’ eigendom. Hij is haar heer en hoofd.

Je kunt hier een rechtstreekse verbinding leggen met zondag 1 van de catechismus. ‘Ik ben niet van mijzelf, maar van mijn trouwe Heiland Jezus Christus,’ belijden we in antwoord 1. Een persoonlijke geloofsbelijdenis is het.

Maar tegelijk een gezamenlijke van heel de gemeente, van heel de kerk. Wij zijn als kerk niet van onszelf. Wij staan niet op eigen rekening in de wereld, ook niet in de

¹ Dr. H.J. Selderhuis, ds. J. Westerink (red.), Liefde voor Gods kerk, Leiden 1995, p.114.

godsdienstige wereld. Maar wij zijn als gemeente, als kerk het eigendom van onze Heer Jezus Christus. "Zijn volk, de schapen, die Hij weidt."
Zo spreekt de Heer Jezus in zijn onderwijs in Johannes 10 daar ook over.

"Wie door de deur naar binnen gaat, is de herder van de schapen. Voor hem doet de bewaker open. De schapen luisteren naar zijn stem, hij roept zijn eigen schapen bij hun naam en leidt ze naar buiten. Wanneer hij al zijn schapen naar buiten gebracht heeft, loopt hij voor ze uit en de schapen volgen hem omdat ze zijn stem kennen." (Johannes 10:2-4)

De herder roept "zijn eigen schapen." Want hij kent zijn schapen bij name. Dat kennen is een heel kostbaar werkwoord in de Bijbel. Hier gaat het om veel meer, dan dat de herder weet welk naamplaatje bij welk schaap of bij welk lammetje hoort. Kennen heeft in de Bijbel altijd met liefde te maken. Met heel intieme en intense liefde. De meest intieme liefde kan ermee aangeduid worden. De liefde tussen een man en zijn vrouw. Wat in onze taal vrijen genoemd wordt. De goede herder kent zijn schapen. Hij heeft hart voor zijn schapen en voor zijn kudde. Dat is niet een kwestie van woorden alleen. Zeggen: 'Ik ken jou en ik houd van jou', dat gaat heel gemakkelijk. Maar het zijn holle klanken, als die liefde zich niet bewijst in daden, in wat je voor je geliefde doet. Liefde wil zich bewijzen. Dat is bij de Heer Jezus echt het geval. Dat zegt Hij en bewijst Hij.

"Ik ben de goede herder. Ik ken mijn schapen en mijn schapen kennen mij, zoals de Vader mij kent en ik de Vader ken. Ik geef mijn leven voor de schapen." (Johannes 10:14,15)

De liefde van de goede herder voor zijn schapen over en weer is van hetzelfde kaliber als de wederzijdse liefde tussen Jezus en zijn Vader in de hemel. Zo kennen ze elkaar. Ze kunnen volledig op elkaar aan en houden van elkaar met goddelijke liefde. En wat de Heer Jezus betreft ook met volmaakte menselijke liefde. Die liefde heeft de herder voor zijn kudde. Kijk maar, Hij zet zijn leven in voor zijn schapen. Alles heeft Hij voor haar over, zelfs zijn leven.

"De Vader heeft mij lief omdat ik mijn leven geef, om het ook weer terug te nemen." (vers 17)

Met een ander, even bijbels beeld gezegd:

*"Om haar als bruid te werven,
kwam Hij ten hemel af.
't Was Hij die door zijn sterven
aan haar het leven gaf."*

De goede herder gaat sterven, om zijn kudde het leven te geven. Voor de Heer de kruisdood, voor zijn volk vergeving van de zonden en eeuwig leven. Als dat geen liefde is...

Wat een contrast met de huurlingen, die geen hart voor de kudde hebben. Zij gaan alleen voor eigen belang en eigen veiligheid. Als er gevaar voor de kudde dreigt, nemen zij de benen.

De goede herder kent zijn schapen. Hij heeft zijn kudde lief, omdat zij van hem is.

Omdat Hij haar gekocht heeft met zijn eigen leven en met zijn eigen bloed.

De liefde van de herder is kenmerkend voor zijn omgang met de kudde. Die liefde is dan ook kenmerkend voor de kudde zelf, voor de gemeente van Christus. Dat kan gewoon niet anders.

Het geloof is de liefdesband met Christus. In dat geloof horen we de hartenklop van de liefde voor de Heer. Waar het hart van de herder klopt in warme liefde, daar gaan de harten van de schapen ook kloppen in liefde voor hem en voor elkaar door zijn Heilige Geest. Dat kan niet anders.

Waar de liefdeloosheid bezit neemt van ons hart, daar is de kerk bezig te bederven. Liefdeloosheid is een ernstig gebrek in ons leven. Die ernst ligt hierin – en nu citeer ik een boek van gereformeerde huize, getiteld 'Kerk in aanbouw' – "dat wij door onze liefdeloosheden een riskant spel spelen met het grote heilsgeheim van de kerk: de inwoning van Vader en Zoon in ons hart en in de gemeente..... Het levensgeheim van de kerk is nu juist dat zij een 'woning' (en dus: plaats van ontmoeting) tussen God en mens mag zijn: onder de zuivere leer (annex de sacramenten) in liefde omgaan met de drie-enige God.

Dat is de hartenklop van de kerk. Wanneer op die plaats het hart van mensen koud blijft, is de ontaarding van de kerk in volle gang."²

Dat zijn woorden om stevig over na te denken en onszelf te beproeven als gelovigen en als gemeente.

Waar vind je de kerk van Christus? Op de schouder van de goede herder. Of, met het andere beeld gezegd: Je vindt de kerk in de schoot van de bruidegom. Hij heeft zijn bruid lief tot het einde. Waar Hij is, vind je haar.

2. Hij roept haar.

"Je vindt de kerk op de schouder van de goede Herder."

Vervolgens horen we: Hij roept haar.

De goede herder roept de schapen, die van hem zijn, bij hun naam en leidt ze naar buiten. Een herder kent zijn schapen. Hij kent hun karakter en hun eigenaardigheden en gebreken. En hij houdt van ze zoals ze zijn. Ook ondanks hun soms kwalijke karaktereigenschappen.

Een gewone herder op aarde kent de namen van zijn schapen ook. Hij heeft ze die zelf gegeven. Zwartvlekje, Langoortje, Mankpootje, Kopstukje en nog veel meer.

Maar ze zijn allemaal van hem. En de goede herder roept ze allemaal bij hun eigen naam.

Want Hij wil er met zijn kudde op uit. In het Israël van Jezus' dagen werden 's nachts de kuddes van meerdere herders bijeengebracht in een omheinde en beveiligde ruimte. Daar krioelen alle schapen en lammeren door elkaar. Maar als de herder de volgende morgen er weer op uit wil, dan roept hij zijn schapen. En denk maar niet dat schapen van een andere herder met hem meegaan. Wat de schapen kennen

² Dr. C. Trimp, Kerk in aanbouw, Haar presentie en pretentie, Goes 1998, p. 258, 259.

de stem van hun eigen herder. Ze kennen de stem van de goede herder en herkennen die uit duizenden.

De goede herder roept zijn eigen kudde bijeen. Hij maakt de schapen ook tot een kudde. Hij vergadert ze bijeen in zijn gemeente. Om de beeldspraak van de herder en zijn kudde nu even los te laten.

Onze belijdenis zegt in vraag en antwoord 54 van de catechismus: Ik geloof dit van de heilige, algemene, christelijke kerk. *"Dat de Zoon van God uit het hele menselijke geslacht Zich een gemeente, die tot het eeuwige leven uitverkoren is, van het begin van de wereld tot aan het einde vergadert, beschermt en onderhoudt. Hij doet dit door zijn Geest en Woord in eenheid van het ware geloof."*

"... vergadert, beschermt en onderhoudt..." Daar heb je uitgetekend het werk van Christus als de goede herder, zonder dat die term genoemd wordt.

Vergaderen, dat is verzamelen, bijeenbrengen in een kudde, in een gemeente. De goede herder doet dat met zijn stem. Waar zijn stem klinkt, en zijn woord wordt gehoord in alle oprechtheid en trouw, daar is de kerk van Christus te vinden. Daar woont Hij zelf. Daar is de herder zelf herkenbaar en hoorbaar.

Daar vind je de katholieke kerk van Christus. Katholiek in de zin van: vergaderd uit alle volken, wereldwijd en van alle tijden. Maar ook katholiek in de zin van "de *totale* onderwijzing van het grote heilsgeheim in Christus." ³

Het gaat om de stem van de goede herder. Wordt die gehoord, ja of nee. En luisteren de schapen ook naar die stem. Laten ze zich door hem gezegen in geloof en gehoorzaamheid. Dat is kenmerkend voor de kerk van Christus.

Weer dus: de herder is bepalend voor de kerk, de sprekende Heer met zijn woord en Geest. We komen dan bij voorbeeld terecht bij het 'Kortom' uit artikel 29 NGB. *"Kortom, dat men zich richt naar het zuivere Woord van God, alles wat daarmee in strijd is verwerpt en Jezus Christus erkent als het enige Hoofd."*

Wie heeft er gezag in de kerk? Christus alleen, de goede herder, of de mensen met hun meningen, overtuigingen of tradities?

"Bij de kenmerken waaraan zij (= de ware kerk) te herkennen is gaat het niet om de vraag of in haar zonde voorkomt, of dat er dwaling bestaat. De *ware* kerk is ook niet volmaakt. Maar het gaat wel om de vraag: Wie heeft daar *gezag*? Wie heeft het in haar *voor het zeggen*: Christus of mensen?" ⁴

De goede herder kent zijn schapen. Hij roept ze allemaal bij hun eigen naam om hem te volgen. Hij gaat voor ze uit. En ze volgen hem op zijn stem. Zo brengt de herder ze samen in één kudde.

Dat zegt de Heer Jezus ook in vers 16 van Johannes 10. En dat moet een onaangenaam woord geweest zijn in de oren van zijn Joodse gesprekspartners en tegenstanders.

"Maar ik heb ook nog andere schapen, die niet uit deze schaapskooi komen. Ook die moet ik hoeden, ook zij zullen naar mijn stem luisteren: dan zal er één kudde zijn, met één herder." (Johannes 10:16)

³ Dr. C. Trimp, a.w. p. 269.

⁴ 'Omtrent de kerk', Nota inzake 'het verstaan van de artikelen 27-29 NGB', gepubliceerd o.a. in het boek 'Werken aan eenheid' van de Deputaten Kerkelijk Eenheid van De Gereformeerde Kerken in Nederland, Barneveld 1997, p.81.

Jezus heeft ook schapen van een andere, niet Joodse stal. Dat zijn mensen die in hem geloven of geloven gaan van buiten het volk Israël. Gelovigen uit alle volken, die de herder zal gaan bijeenbrengen door zijn woord en Geest.

Ook die moet ik leiden, zegt de Heer. Hen ga ik ook hoeden. En dan wordt het één kudde, één herder. Daar ziet de Christus zijn ene, katholieke, christelijke kerk voor zich. Vergaderd uit alle volken.

Eén kudde, één herder wordt het en is het in Christus. Ik denk hierbij ook aan wat Paulus schrijft aan Christus' gemeente te Efeze.

"Want hij is onze vrede, hij die met zijn dood de twee werelden één heeft gemaakt, de muur van vijandschap ertussen heeft afgebroken." (Efeziërs 2:14)

Christus breekt de scheidsmuur van vijandschap tussen Joden en niet-joden af. En maakt één christelijke gemeente in zijn naam. Verbonden met het beeld van de schaapskooi betekent het dit. Er waren twee schapenhokken, met een muur van vijandschap ertussen. Ook een muur van ongeloof. Die muur heeft Christus weggebroken door zijn offer aan het kruis. Zo maakt hij vrede. En in Gods vrede één kudde, één herder, één stal, één gemeente.

Daarom belijden we ook: "Ik geloof één heilige, algemene, christelijke kerk." Dat geloof ik, omdat er maar één Heer en herder is in wie ik geloof. De herder die zijn lieflijke stem laat horen. En ik vind bij hem zijn kerk, de schapen die de stem van de Herder kennen en volgen.

"Wij geloven en belijden één katholieke of algemene kerk. Zij is een heilige vergadering van de ware gelovigen, die al hun heil verwachten van Jezus Christus, gewassen zijn door zijn bloed, geheiligd en verzegeld door de Heilige Geest." (NGB art. 27, begin)

Daar heb je de kerk van Christus ten voeten uit. Of zij ook te vinden is in deze wereld!

3. Hij voedt haar.

"Je vindt de kerk op de schouder van de goede Herder."

Tenslotte, Hij voedt haar.

De schapen hebben het goed bij de goede Herder. Dat viel ook niet anders te verwachten. Dat heeft David al gezongen in Psalm 23.

*"Een psalm van David.
De HEER is mijn herder,
het ontbreekt mij aan niets.*

*Hij laat mij rusten in groene weiden
en voert mij naar vredig water,*

*hij geeft mij nieuwe kracht
en leidt mij langs veilige paden
tot eer van zijn naam."* (Psalm 23:1-3)

De Heer Jezus zegt: "... ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid." (Johannes 10:10^b)

Bij de goede Herder is het dus niet: karigheid en soberheid troef. Integendeel. Hij is gekomen om door zijn dood aan de schapen van zijn kudde leven in overvloed te geven. Dat wil zeggen: het volle heil. Complete redding en eeuwig leven. Genade in overvloedige mate. Met daarbij schatten en gaven, die onmetelijk en niet te tellen zijn.

Jezus is de goede herder die zijn kudde voedt en onderhoud met al het goede dat God te geven heeft. En weer geldt: Hij doet dat door zijn woord en Geest.

De eerste en grootste schat van Christus voor zijn kerk is: de genade van de vergeving van de zonden. Dat is het heil al zagezegd. Het is weer goed tussen God en zijn volk. Tussen de Heer en mij.

Die genade van de vergeving van de zonden is het eerste wat de gelovigen samen delen. De gemeenschap van de heiligen is de gemeenschap van gelovigen, die dezelfde genade delen. De genade van God in Christus Jezus. En op die manier de gerechtigheid van Christus. Dat schenkt God aan mij en al mijn broeders en zusters, al mijn medeschapen en lammetjes.

Zo belijden we het samen in antwoord 56.

"Omdat Christus voldaan heeft, wil God nooit meer denken aan al mijn zonden, ook niet aan mijn zondige aard, waartegen ik mijn leven lang moet strijden. Maar God schenkt mij uit genade de gerechtigheid van Christus, zodat ik nooit meer door Hem veroordeeld word."

Ik krijg door Christus vergeving van de zonden. Maar mijn broeders en zusters ook, allen die in Jezus Christus geloven als hun Heer en Redder. Samen delen in de genade. Om zo ook zelf genadige mensen te worden. Ik word niet meer veroordeeld door God. Zou ik mijn broeders en zusters dan nog wel beoordelen en veroordelen? Dat kan en mag toch helemaal niet.

Samen zijn we immers verbonden aan Christus. Door Hem worden we aangenomen en gedragen in zijn liefde. Dat is ook de gemeenschap van de heiligen. Gemeenschap hebben aan Christus en al zijn schatten en gaven. Dat is een zaak van geloof. Wie gelooft in Christus deelt in het heil. Hij verwacht ook al zijn heil alleen van Jezus Christus. Samen met alle ware gelovigen.

Delend in de genade van God en de gaven van Christus ben ik een levend lid van Christus kerk. Dat is geen kwestie van eigen verdienste, eigen prestatie of eigen inzet. Maar alleen van Gods genade. Maar ik heb dat - samen met al mijn broeders en zusters - alleen, wanneer ik door het geloof aan Christus verbonden blijf. Wanneer ik dus met heel de kerk blijf rusten op de schouder van de goede Herder.

Daar immers vinden we de kerk. Daar word ik dan ook gevonden, uitverkoren door God. Wat een wonder van Gods liefde.

Amen.